

**Рівненський державний
гуманітарний університет**

**Актуальні питання
психологічної науки**

**Альманах студентського наукового
товариства**

Випуск 17

Рівне - 2023

ББК 88

А 43

УДК 159.9

Актуальні питання психологічної науки: Альманах студентського наукового товариства. Вип. 17. Рівне: РДГУ, 2023. 106 с.

Головний редактор:

Ямницький В.М. – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ.

Редакційна колегія:

Воробйов А.М. – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Главінська О.Д. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Павелків В.Р. – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри загальної психології та психодіагностики, декан психолого-природничого факультету РДГУ;

Павелків Р.В. – доктор психологічних наук, професор, академік АВШ, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології, директор Інституту психології та педагогіки РДГУ, перший проректор РДГУ;

Романюк В.Л. – кандидат біологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Ставицька О.Г. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ.

Друкується за рішенням вченої ради РДГУ (протокол № 6 від 22 червня 2023 р.)

За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідальність несуть автори матеріалів.

Отже, діагностика та корекція емоційних порушень у дітей старшого шкільного віку є важливим елементом педагогічної та психологічної роботи з дітьми. Застосування сучасних методик та інструментів діагностики та корекції, співпраця батьків, педагогів та психологів, а також розвиток навичок самодіагностики та самокорекції в дітей можуть допомогти забезпечити їхню психологічну стійкість та зростання.

Список використаних джерел

1. Доценко Д. В., Кушнір Ю. В. Корекція негативних емоційних станів дітей молодшого шкільного віку. URL: <http://surl.li/mjyfw>
2. Похілько Д. С., О. В. Тімченко О. В. Аналіз сучасних методів діагностики емоцій у дітей. URL: <http://surl.li/mjygb>
3. URL: <http://surl.li/mjygh>

МЕТОДИ ДІАГНОСТИКИ СОЦІАЛЬНОГО ІНТЕЛЕКТУ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ

Циценя Дарина, здобувач ОС «магістр», 1 курс, РДГУ

Керівник: Главінська О.Д., кандидат психологічних наук, доцент

Нестабільність сучасного суспільства, зумовлена техногенними та природними катастрофами, воєнна агресія росії проти України, вимагають від сучасної людини володіння компетенціями та вміннями, які дозволять їй ефективно вирішувати життєво необхідні завдання у найрізноманітніших сферах життєдіяльності. Одним із важливих факторів, які забезпечують успішну самореалізацію людини у різних сферах життєдіяльності, науковці вважають соціальний інтелект. Тому вимірювання, оцінка рівня розвитку соціального інтелекту відноситься до актуальних проблем сучасної психології.

Як стверджує І. Галян, найуживанішим методом діагностики соціального інтелекту є тести. Тести соціального інтелекту - психодіагностичні методики, які забезпечують оцінювання здатності до розуміння соціальних ситуацій, прогнозування їх розвитку, а також поведінки в них [1].

Своєю появою термін «соціальний інтелект» зобов'язаний американському психологу Е.Торндайку, який трактував його як здатність до розуміння та управління людьми, досягнення успіхів у ситуаціях міжособистісної взаємодії. Розробляючи теорію соціального інтелекту, Торндайк наголошував на складності цього психологічного феномену, що унеможливило, на думку автора, його психометричне вимірювання. Проте через деякий час (у 1928 році) з'являється перший тест соціального

інтелекту, який до сьогодні використовується у практиці психологічних досліджень – тест Дж. Вашингтона (GWIST). Цей тест, розроблений Т. Хантом, складався із семи субтестів, які дозволяли оцінити наступне: розсудливість у соціальних ситуаціях; пам'ять на імена і осіб; людську поведінку; психічні стани на основі висловлювань; психічні стани за виразом обличчя; соціальну поінформованість; почуття гумору. У пізніших редакціях цього тесту були вилучені субтести «визначення психічних станів за виразом обличчя» та «соціальної поінформованості» [1, 2].

У вітчизняній психодіагностиці найпоширенішою методикою, яка дозволяє виміряти рівень розвитку соціального інтелекту особистості, є тест соціального інтелекту Дж.Гілфорда та М.Саллівен (в адаптації О.Михайлової). Ця методика складається з 4 субтестів: «Історії із завершенням», «Групи експресії», «Вербальна експресія» та «Історії з доповненням». За допомогою цього тесту можна виміряти рівень розвитку здатності розуміти логіку розвитку ситуацій взаємодії, значення поведінки людини в цих ситуаціях та передбачити її наслідки, а також рівень здатності до оцінювання невербальних реакцій людини та розуміння зміни значень вербальних реакцій людини залежно від ситуації [1, 2].

Дуже часто у дослідженні соціального інтелекту використовується методика діагностики соціального інтелекту Тромсе (The Tromso Social Intelligence Scale) TSIS. Її автори Д.Сільвера, М.Мартинуссен і Т.Даль врахували усю багатогранність концепцій сучасного соціального інтелекту. На думку дослідників, головною перевагою методики є мультикомпонентність, що дозволяє певною мірою подолати проблему різноманіття визначень соціального інтелекту. Тест Тромсе не має такої популярності, як Тест Гілфорда, але він має високий рівень валідності та надійності і простий у використанні. Методика Тромсе складається з трьох шкал, а саме:

- «Обробка соціальної інформації» - здатність розуміти та передбачити поведінку та почуття оточуючих;
- «Соціальні навички» - здібність особистості вступати в нові соціальні ситуації та соціальна адаптація;
- «Соціальне усвідомлення» - здібність виділяти та відділяти себе від інших, сприймати себе як цінність, здатність встановлювати і підтримувати контакт сам із собою, власними почуттями, бажаннями, ставити власну мету та досягати її [1].

Опитувальник «Діагностика соціального інтелекту особистості» (автор Н. Каліна) діагностує рівень комунікативної компетентності на основі вивчення змісту та особливостей спілкування людей різних професій.

Цікавим для нашого дослідження є тест «Оцінка оптимального вибору в конфліктній ситуації» С.Щербакова. Автор тесту вважає, що соціальний інтелект виявляється у здатності особистості до реалізації значущих цілей у відповідному соціальному оточенні, у тому числі і під час пошуку оптимальної стратегії виходу зі складної і конфліктної ситуації. У тесті запропоновано 20 тестових завдань, кожне з яких передбачає сім відповідей, що співвідносяться із певною стратегією виходу зі складної ситуації, а саме: уникнення, боротьба, компроміс, співпраця, звернення до посередника чи тактика удливної відповіді. У тесті оцінюється послідовність оцінки стратегій оптимального вирішення конфліктної взаємодії [2].

Для дослідження соціального інтелекту можна використати також особистісні опитувальники, які не мають безпосереднього відношення до соціального інтелекту, але які діагностують важливі фактори міжособистісної взаємодії особистості, наприклад: методика діагностики емоційного інтелекту «ЕмІн» Д.Люсіна, опитувальник «Рівень емпатійних здібностей» В.Бойка, опитувальник «Шкала соціально-психологічної адаптованості» К.Роджерса - Р.Даймонда та ін. [2].

Таким чином, названі діагностичні інструменти дозволяють оцінити поведінкові, емоційні та когнітивні особливості соціального інтелекту особистості. Безпосередній їх вибір обумовлюється метою та завданнями конкретного психологічного дослідження.

Список використаних джерел

1. Галян І.М. Психодіагностика: навчальний посібник. Київ: Академвидав, 2011. 464 с.
2. Харченко С. Психодіагностичні методи визначення рівня розвитку соціального інтелекту. Теорія і практика сучасної психології. 2018. № 1. С. 51-56.

ПОДОЛАННЯ ПІДВИЩЕНОЇ ТРИВОЖНОСТІ ПІДЛІТКІВ МЕТОДАМИ КОГНІТИВНО-ПОВЕДІНКОВОЇ ТЕРАПІЇ

Шевчук Анна, здобувач ОС «магістр», 1 курс, РДГУ

Керівник: Широких А.О, доктор філософії

Проблема особистісної тривожності є однією з актуальних проблем сучасної психології. Г. Пригожан вважає, що тривога – це переживання емоційного дискомфорту та передчуття небезпеки. Крім того, тривожність є стійкою рисою особистості, яка може зберігатися протягом тривалого періоду часу. Виникнення та закріплення тривоги пов'язане з незадоволенням первинних вікових потреб у дітей, які набувають гіпертрофічних рис [2,

Зміст

Вступ	3
Артемова О. Індивідуальна та групова робота з дітьми-переселенцями.....	4
Артемова О. Компетенції фахівців для надання допомоги вимушено переселеним особам, сім'ям з дітьми.....	9
Бабак К. Особливості соціальної адаптації дитини до шкільного навчання..	11
Демчук О. Сутність автентичності у психологічному просторі	13
Павелків В. Вплив соціальних мереж на формування нових молодіжних субкультур	15
Павелків В., Оборська А. Використання методів арт терапії у процесі реабілітації девіантної поведінки поранених військовослужбовців	18
Павелків В., Приступлюк С. Психокорекція агресивної поведінки підлітків засобами арт-терапії.....	20
Романюк В. Психічна травма особистості: психофізіологічні та клінічні аспекти	22
Рудюк О. Особливості професійної підготовки майбутніх психологів	25
Басалига Т. Метод десенсибілізації (EMDR) як засіб подолання посттравматичного стресового розладу (ПТСР) у учасників збройних конфліктів	27
Борак О. Життестійкість у системі професійно важливих якостей майбутніх психологів.....	30
Войціховська Я. Психологічні аспекти професійного становлення майбутнього фахівця.....	32
Гаврилюк О. Клієнт-центрована психотерапія К. Роджерса у роботі з людьми з відхиленням у психічному розвитку	34
Гаврилюк О. Особливості самоставлення як чинник ефективності комунікації у юнацькому віці	37
Ганцева М. Психологічні прояви тривожності у студентської молоді під час воєнних дій.....	39
Горбатюк О. Особливості профілактики девіантної поведінки у підлітковому віці	41
Гуцало А. Психологічна допомога вимушено переселеним особам, сім'ям з дітьми.....	43
Даєр І. Психологічні основи розвитку резильєнтності молоді в умовах закладу вищої освіти.....	45
Дивульська К. Особливості роботи психолога у школі в умовах воєнного стану	47
Єфімова М. Психологічна допомога постраждалим дітям внаслідок військового конфлікту в Україні	50
Загородський Д. Психологічні чинники прояву любові у подружніх парах ..	53

Зінчук І. Особливості роботи психолога з дітьми з особливими потребами старшого дошкільного віку.....	55
Ковалець А. Дослідження психосоціальної стійкості до стресу у здобувачів вищої освіти.....	57
Конончук А. Сім'я як чинник становлення самооцінки особистості.....	60
Котляр О. Аналіз самотності як соціально-психологічного явища	62
Котляр О. Психологічні особливості переживання самотності в юнацькому віці	64
Лашта А. Асертивна поведінка як адаптивна копінг-стратегія в юнацькому віці	68
Лісняк Б. Вплив засобів масової комунікації на рівень тривожності в умовах воєнного часу	69
Максимюк В. Соціально-психологічні чинники життестійкості онкологічно хворих осіб.....	72
Михайлова А. Психологічний супровід обдарованих дітей в закладах освіти.....	74
Мартюченко К. Фасилітація як феномен у вітчизняній психологічній науці	77
Мовчко О. Копінг-стратегії як інструмент подолання наслідків стресу	80
Панова О. Проблеми психологічного вивчення вітчизняної сфери трудової зайнятості.....	81
Парфенчук О. Соціально-психологічна профілактика конфліктної взаємодії старших підлітків	84
Парчук Т. Психологічна готовність молоді до сімейного життя	86
Семенюк В. Психологічний супровід дітей раннього віку із загальною затримкою мовленнєвого розвитку	88
Ткач У.-М. Соціально-психологічні особливості особистості підлітків з девіантною поведінкою	90
Ткачук О. Психолого-педагогічна технологія як ефективний метод зниження підвищеної сугестивності у підлітковому віці	92
Томко М. Діагностика та корекція емоційних порушень у дітей старшого шкільного віку.....	94
Циценя Д. Методи діагностики соціального інтелекту майбутніх психологів	96
Шевчук А. Подолання підвищеної тривожності підлітків методами когнітивно-поведінкової терапії.....	98
Шепель Т. Залежність ступеню емоційного вигорання лікарів від особистісних змінних (на прикладі локусу контролю та професійної мотивації).....	102
Зміст	105

Електронне видання

Актуальні питання психологічної науки.
Альманах студентського наукового товариства

Випуск 17

Наукове редагування – доц. Романюк В.Л.
Відповідальний за випуск – проф. Воробйов А.М.

Формат 60x80/16. Гарнітура Times New Roman
Умовн. друк арк. 5,4.